

ANA BLANDIANA TRILINGÜE

**Presentación de Viorica PATEA
Versión española de
Viorica PATEA & Antonio COLINAS
Versión inglesa de
Viorica PATEA & Paul Scott DERRICK**

ENTRE EL FRÍO INFINITO Y LA ETERNIDAD ARDIENTE

Ana Blandiana (n. 1942), poetisa, prosista y ensayista, es una de las conciencias artísticas y cívicas más importantes en el panorama de la literatura rumana contemporánea. Autora de catorce libros de poesía, dos volúmenes de relatos fantásticos, siete de ensayos y una novela, es la poetisa rumana actual más internacional. De su obra se han traducido cuarenta y seis libros a veinticuatro lenguas. Poetisa de excepción y al mismo tiempo una mujer extraordinariamente bella, carismática y valiente, Ana Blandiana es una figura legendaria de las letras rumanas.

El lugar que Blandiana ocupa en la literatura rumana es comparable al de Anna Ajmátova o Vaclav Havel en la literatura rusa o checa. Desde el comienzo, su trayectoria literaria ha sido ardua y llena de obstáculos y ha estado marcada por repetidas persecuciones por parte de las autoridades. Destacada opositora al régimen de Ceaușescu, Blandiana forma parte de aquellos escritores que concibieron la función del escritor como la de ser testigo de su tiempo y la literatura como una forma de resistencia moral ante las vicisitudes de la historia. En su obra el destino personal es emblemático de un destino colectivo. Sus versos expresaban el sufrimiento de todos y daban voz a los que no la tenían. Sus poemas se copiaron a mano, en *samizdat* —o libro que, para sortear la censura, se pasaba de modo clandestino e individual— y circularon en miles de ejemplares.

Su registro literario varía desde la expresión mística hasta la autobiografía, del tono confesional al de una conciencia obligada a dar testimonio en nombre de las víctimas del "terror de la historia". Ana Blandiana debutó con la generación de los neomodernistas rumanos que en los años 60 aprovecharon el relativo deshielo político para reanudar el diálogo —interrumpido por el paréntesis del *proletcultismo*— con los poetas modernistas de entreguerras (George Bacovia, Lucian Blaga, Tudor Arghezi y Ion Barbu). En protesta a la ideología impuesta oficialmente, este grupo adopta un lenguaje metafórico y hermético, aspira a la poesía pura y se distingue por la reflexión filosófica con acentos metafísicos.

De naturaleza romántica, contemplativa y visionaria, la poesía de Blandiana aspira hacia un lirismo de las esencias y cultiva un tono sincero y espontáneo de inflexiones metafísicas impregnado por un acuciante sentido de la responsabilidad. Se debate entre la aspiración hacia una pureza ideal y las formas degradadas de su existencia social e individual. La gravedad melancólica de su poesía surge de la tensión entre la conciencia de la pureza primigenia y la de un mal existencial. El conocimiento adquiere forma de ascetismo y recogimiento en la contemplación melancólica. Blandiana intenta rom-

per la falsa verosimilitud de las cosas con el fin de hallar su halo de misterio inalterado.

En 1989, después de la caída del régimen comunista, Blandiana fue una voz importante de creación de la sociedad civil. Fundó y presidió el movimiento Alianza Cívica (1991–2001) que contribuyó a la democratización del país. En 2009, por su contribución a la cultura europea y su lucha contra la injusticia, Blandiana fue condecorada con la más alta distinción de la República Francesa, la *Légion d'Honneur*.

Bajo la égida del Consejo de Europa, Ana Blandiana dirige junto con su marido, el también escritor y ensayista, Romulus Rusan, el "Memorial de las Víctimas del Comunismo y de la Resistencia" ubicado en la ciudad de Sighet en el norte de Rumanía. Este museo que es también una institución dedicada de investigación de la historia es considerado el tercer museo de la conciencia europea después del memorial de Normandía y el museo de Auschwitz.

Los poemas que aquí presentamos provienen de su último libro de poemas, *Patria mea A4* (Mi patria A4), publicado en 2011. Blandiana recrea una patria de palabras, de agua y de árboles, de ciudades con iglesias abandonadas y ángeles caídos, que ya no encuentran el camino de regreso, y de dioses que aprenden a andar sobre patines para acercarse a unos jóvenes que han olvidado su existencia. Configura unos espacios visionarios contenidos en los límites de un folio A4, que nacen de su imaginación y que se revelan como territorios angustiosos en el que el yo lírico intenta trazar unos contornos precisos en el magma de las palabras.

Las traducciones al castellano son de Viorica Patea y Antonio Colinas y las traducciones al inglés han sido realizados por Paul Scott Derrick y Viorica Patea.

EN LOS FRESCOS

Los fundadores portan en la mano
Pesados monasterios,
Como un capital convertible
En el *exchange office* de la vida del más allá;
Monjes jóvenes
Con doctorados en Cambridge
Y campesinas ancianas
Que veneran ornamentos litúrgicos
Y se arrastran de rodillas
Sobre las lápidas con inscripciones cirílicas;
Los altavoces
Retransmiten las misas
Hasta el patio con tiendas de campaña,
Hasta la carretera en cuyo borde
Los coches aparcados
Esperan su consagración;
Mientras, la fe —
Al igual que las golondrinas
Que vuelan dentro de la cúpula
Espantadas por las campanas —
Da vueltas atemorizada,
Choca contra las paredes pintadas
Del Pantocrátor,
Desciende,
Y se posa obediente en los frescos.

Stefan el Grande con su esposa María Voichita y Bogdan

IN THE FRESCOES

In their hands, the founders carry
Heavy monasteries,
Like expendable capital
In the exchange office of the after life.
Young monks
With PhDs from Cambridge
And aging peasant women
Venerate liturgical ornaments
And crawl on their knees
Across flagstones with Cyrillic inscriptions:
Loudspeakers
Transmit the mass
As far as the yard, crowded with tents,
As far as the roadside where
Parked cars
Are waiting to be blessed;
While faith –
Like the swallows
That circle and dart inside the cupola
Frightened by the bells –
Reels in fear,
Crashes into the painted walls
Of the Pantocrator,
Descends,
And obediently alights in the frescoes.

Petru Rares con su esposa, Elena y sus hijos Ilie y Stefan

ÎN FRESCĂ

Ctitori purtându-și în brațe cu greu/ Mănăstirile,/ Ca pe un capital convertibil/ La change-office-ul vieții de apoi;/ Călugări tineri/ Cu doctorate la Cambridge/ Și odăjdii sărutate/ De țărăncile bătrâne/ Târându-se în genunchi/ Pe lespezile cu inscripții chirilice;/ Megafoanele/ Transmițând slujba/ Până în curtea plină de corturi,/ Până în șoseaua pe marginea căreia/ Sunt parcate mașinile/ Așteptându-și sfințirea;/ În timp ce credința –/ Asemenea rândunelelor/ Care pătrund sub cupolă/ Zburătăcite de clopote –/ Se rotește speriată,/ Se lovește de pereții pictați,/ De Pantocrator,/ Coboară/ Și se așează cuminte în frescă.

EL DUEÑO DEL MOLINO

¿De qué está hecho el polvo
Que él deposita sobre las cosas,
Tan fino y casi invisible
Que sólo duplica, con una aureola de sombra, su contorno?
¿Dónde se halla el molino que tritura cuanto desaparece
Y produce este polvillo del no ser,
Como un polen que se pega a los dedos,
Cuando quieres acariciar una vez más algo del pasado?
¿O, acaso, el triturado es él,
Para que nadie se dé cuenta cuando desaparece
Y nadie recuerde
De qué consta la diferencia entre
El frío infinito
Y la eternidad ardiente?
Pero entonces ¿quién es el dueño del molino en el que
La muerte es sólo una pobre manipulación?

THE OWNER OF THE MILL

What is it made of,
That dust that he leaves over things,
So fine (it's almost invisible)
It only duplicates their contours with a halo of shadow?
Where is the mill that grinds down everything that disappears
And produces this sawdust of non-being?
Like a powder that sticks to your fingers
When you want to caress something from the past.
Or maybe he's the one who's been ground up,
So that no one will notice when he disappears
And no one will remember
The difference between

The finite cold
And burning eternity.
But in that case, who is the owner of that mill where
Death is nothing but a pale manipulation?

STĂPÂNUL MORII

*Din ce e făcut praful/ Pe care el îl lasă pe lucruri,/ Atât de fin încât aproape de
nevăzut,/ Dublându-le doar, cu o aureolă de umbră, conturul?/ Unde e moara care
macină tot ce dispare/ Producând această pulbere de neființă/ Ca un polen care se
lipește pe degete/ Când vrei să mai mângâi ceva din trecut?/ Sau nu cumva chiar el
este cel mărunțit,/ Ca să nu se observe când dispare/ Și nimeni să nu își aducă
aminte/ În ce constă diferența/ Între înghețul finit/ Și veșnicia fierbinte?/ Dar atunci
cine este stăpânul morii în care/ Moartea nu-i decât o biată manipulare?*

CAZA EN EL TIEMPO

Siento que soy la presa
Pero no sé de quién,
Pues las alas y las garras que descienden
Sobre mí,
Y me encadenan a la sombra
Mucho antes de alcanzarme
Carecen de nombre.
Sólo la frescura del aire dibuja
La amenaza que se acerca
Con cruda y voluptuosa lentitud.

Sé que no hay salvación, pero
Tampoco sé qué sería la salvación.
Si intento huir, la sombra también cambia
Amoldándose a mi horizonte como las nubes,
Feroz y protectora en su cuidado
De no perderme, presa de otro.

En la espera, los sobresaltos se confunden,
El pavor se mezcla plácidamente en el misterio
Desentrañar su enigma será mi sino:
Tengo que vivir hasta que encuentre la respuesta
Un tiempo igual al tiempo de la caza
En el que, al menos, sé que soy la presa.

HUNT IN TIME

I feel that I'm the prey,
But I don't know whose,
Since the wings and claws that hover
Over me,
And chain me to the shadow
Long before they reach me,
Have no name.
Only a breath of cooler air suggests
The slow approach
Of that crude and voluptuous threat.

I know there's no salvation, but
I don't know what salvation would be.
If I try to run away, the shadow also changes,
Molding itself to my horizon like the clouds,
Feroocious and protective, so careful
Not to lose me, to let me fall prey to another.

While I wait, the thrills become confused
And terror mixes pleasantly into the mystery
Whose unravelling will be my fate.
I have to live until I find the answer –
Exactly as long as this hunt
In which, at least, I know that I'm the prey.

VÂNĂTOARE ÎN TIMP

Simt că sunt pradă,/ Dar nu știu cui,/ Căci aripa și ghiara ce coboară/ Asupra mea,/ Înălțându-mă cu umbra/ Mult înainte de a mă atinge,/ N-au nume,/ Doar răcoarea le desenează-n aer/ Amenințarea care se apropie/ Cu voluptatea crudă a lătorii.// Știu că salvarea e exclusă, dar/ Nu știu ce-ar însemna salvarea./ De-ncerc să fug, umbra și ea se mută,/ Mulându-se pe orizontul meu ca norii./ Feroce și aproape protectoare-n grija/ De-a nu mă pierde, pradă altcuiva.// În așteptare, confundând fiorii,/ Spaima se-amestecă plăcut cu taina/ A cărei dezlegare mi-e destin:/ Am de trăit până găsesc răspunsul/ Un timp egal cu timpul vânătorii/ În care știu că-s prada, cel puțin.

IGLESIAS CERRADAS

Iglesias cerradas
Como casas cuyos propietarios se han marchado

Sin decir por cuanto tiempo,
Y sin dejar dirección.
Alrededor de la ciudad,
Dan vueltas tranvías y bicicletas,
Bocinas, reclamos,
Los habitantes apresurados
Venden y compran, venden y compran,
Comen de pie,
Y, de vez en cuando, cansados,
Se sientan a tomar café
En una terraza
Próxima a una catedral del siglo XI,
A la que miran sin ver,
Puesto que hablan por teléfono
Y no preguntan
Quién es aquel que ha vivido
Alguna vez en
Una casa tan grande.

CLOSED CHURCHES

Closed churches
Like houses whose owners have gone away
Without saying when they'll be back
And without any forwarding address.
Bicycles and trams run all
Around the city.
Claxons, shouts,
The harried citizens
Buy and sell, buy and sell,
They eat on the run
And, every now and then
They stop for a coffee
At a sidewalk café
Near an eleventh-century cathedral
That they look at and never see
Since they're talking into a telephone
And never even think to ask
Who it was that lived there,
One day, long ago,
In such an opulent house.

BISERICI ÎNCHISE

Biserici închise/ Ca niște case cu proprietarul plecat/ Fără să spună pe cât timp,/ Fără să lase adresa./ În jurul lor orașul/ Rotește tramvaie și biciclete,/ Claxoane, reclame,/ Locuitorii grăbiți/ Vând și cumpără, vând și cumpără,/ Mănâncă în mers/ Și, din când în când, obosiți,/ Se opresc să bea o cafea/ La o măsuță pe trotuarul/ De lângă o catedrală din secolul XI,/ Pe care o privesc fără să o vadă,/ Pentru că vorbesc la telefon/ Și fără să se întrebe/ Cine este cel ce a locuit cândva/ Într-o casă atât de mare.

EN LAS COLINAS

En las colinas, el alma
Recobra su aliento,
Lo verde le sienta bien,
Se revuelca en el pasto reciente
Mitad hierba, mitad aroma.
Respira hondamente, inspira, espira,
La primavera pasa a través de ella
Y la libera del miedo.

Boca arriba, en la alta pradera,
Miro las nubes deslizarse por el cielo
Al igual que el olor de heno pasa sobre las colinas,
Mis ojos y mi nariz
Descubren el misterio:
La dulce e incansable rotación en el caos
Que devana sobre el huso de los aires
Aromas y nubes.

Mientras, el alma
Se acostumbra a la tierra
Y respira profundamente.

OUT IN THE HILLS

Out in the hills, your soul
Can catch its breath,
The green there does it good.
It wallows in the early grass,
Half herb, half aroma,
It takes a deep breath, in . . . out,
Spring opens up inside,

And dissipates all of its fear.

Lying on my back in the high meadow,
I watch the clouds as they glide across the sky
Like the smell of hay flowing over the hills,
My eyes and nose
Discover the mystery:
This sweet, tireless spinning in the chaos
That whirls around the spindle of the breathing air,
Aromas and clouds.

And all the while
My soul
Gets used to the earth
And takes a deep breath.

AFARĂ PE COLINE

Afară pe coline sufletul/ Își regăsește respirația,/ Verdele ierbii îi face bine,/ Rostogolit prin otava/ Jumătate iarbă, jumătate mireasmă./ Respiră adânc, inspiră, expiră/ Primăvara care trece prin el/ Curățindu-l de spaime.// Culcată în pajiștea-naltă/ Văd norii pe cer lunecând/ Ca mirosul de fân peste dealuri,/ Iar ochii și nările mele/ Descoperă taina:/ Rotire dulce și neobosită în haos,/ Înfașurând pe fusul văzduhului/ Miresme și nori.// In timp ce sufletul/ Se obișnuiește cu pământul/ Și respiră adânc.

COMO EN UN ESPEJO

Antes de que se acabe el día,
El sol descende cada vez más rojo
Y la luna asciende aún roja –
Son casi iguales.

La hierba agostada por el calor
Y el áspero rastrojo
Parecido a una barba de días
No consiguen diferenciar
Los hilos negros
De sus pantallas
Colocadas cara a cara.

Suave confusión,
Parecida al momento en que al partir
Vuelves atrás la mirada,

Y percibes, como en un espejo,
Tu nacimiento.

AS THOUGH IN A MIRROR

Before the close of the day
The sun, going down, turns redder
And the moon, coming up, is red.
They're almost the same.

The grass, parched by the heat,
And the stiff teeth of the rake
Like a beard of days –
Place them side by side and
The blackened lines on their faces
Are almost the same.

This soft confusion
Like the moment when you leave
And you turn around for one more look
And you see yourself, as though in a mirror
Being born.

CA ÎNTR-O OGLINDĂ

*Înainte de sfârșitul zilei/ Soarele, coborând tot mai roșu,/ Și luna încă roșie urcând/
Sunt aproape la fel.// Iarba scorjită de arșiță/ Și miriștea aspră,/ Ca o barbă de
câteva zile,/ Nu reușesc să-și deosebească/ Firele negre/ Pe ecranele lor/ Așezate
față în față.// Confuzie blândă,/ Asemenea clipei când pleci/ Și mai întorci o dată
capul,/ Și te vezi, ca-ntr-o oglindă,/ Născându-te.*